اثربخشی برنامه آموزش فرزندپروری مثبت‌نگر بر نیم‌رخ ارتباط مادر- کودک و تنظیم شناختی و رفتاری هیجان در مادران کودکان کم‌شنوا

علی چشمی[۱]، بنفشه امیدوار[۲]، محمدرضا بردیده[۳]، جلال کلانتری[۴]

تاریخ دریافت : ۱۴۰۳/۱۰/۲۶ تجدید نظر :۱۴۰۴/۰۲/۰۱
پذیرش نهایی : ۱۴۰۴/۰۴/۰۹

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف بررسی اثربخشی برنامه آموزش فرزندپروری مثبت‌نگر بر نیم‌رخ ارتباط مادر - کودک و تنظیم شناختی و رفتاری هیجان در مادران کودکان کم‌شنوا انجام شد. **روش پژوهش:** روش پژوهش حاضر از نوع نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون- پس‌آزمون و پیگیری با گروه گواه بود. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی مادران دارای کودک کم‌شنوای ۴ تا ۱۰ سال شهر سبزوار در سال ۱۴۰۲ بود. حجم نمونه شامل ۳۰ نفر بود (۱۵ نفر گروه آزمایشی و ۱۵ نفر گروه گواه) که از جامعه آماری به شیوه دردسترس انتخاب شده و در گروه‌های آزمایشی و گواه گمارده شدند. گروه آزمایشی برنامه آموزش فرزندپروری مثبت‌نگر را دریافت کردند درحالی‌که گروه گواه در فهرست انتظار قرارگرفتند. به‌منظور جمع‌آوری داده‌ها از مقیاس والد- کودک و پرسشنامه‌های تنظیم رفتاری هیجان و تنظیم شناختی هیجان استفاده شد. به‌منظور تجزیه‌وتحلیل اطلاعات از آزمون تحلیل کواریانس چندمتغیره در نرم افزار SPSS نسخه ۲۷ استفاده شد. **یافته‌ها:** نتایج پژوهش حاضر نشان داد برنامه مداخله فرزندپروری مثبت‌نگر بر نیم‌رخ ارتباط مادر- کودک و تنظیم شناختی و رفتاری هیجان در مادران کودکان کم‌شنوا تأثیر معناداری داشته است.**نتیجه‌گیری:** یافته‌های این پژوهش اطلاعات سودمندی را در ارتباط با مداخله آموزش فرزندپروری مثبت‌نگر برای مادران کودکان کم‌شنوا فراهم می‌کند. مراکز مشاوران و روان‌شناسان در مراکز توانبخشی شنوایی می‌توانند برای بهبود نیم‌رخ ارتباط مادر - کودک و تنظیم شناختی و رفتاری هیجان در مادران کودکان کم‌شنوا از این مداخله بهره ببرند.

واژه‌های کلیدی: *آموزش فرزندپروری مثبت‌نگر، نیم رخ ارتباط مادر– کودک، تنظیم رفتاری هیجان، تنظیم‌شناختی هیجان، کودکان کم‌شنوا*

۱- گروه روان شناسی،پردیس علوم تحقیقات فارس،دانشگاه ازاد اسلامی، فارس،ایران
گروه روان شناسی، واحد شیراز،دانشگاه ازاد اسلامی،شیراز،ایران.
Email: chshmiali1348@gmail.com
۲- گروه روان شناسی، واحد شیراز،دانشگاه ازاد اسلامی،شیراز،ایران.(نویسنده مسئول)
۳- گروه روان شناسی،واحد فیروزآباد،دانشگاه ازاد اسلامی،فیروزآباد،ایران.
۴- گروه روان شناسی، واحد شیراز،دانشگاه ازاد اسلامی،شیراز،ایران.

The effectiveness of a positive parenting training program on the mother-child relationship profile and cognitive and behavioral emotion regulation in mothers of hearing-impaired children

Received: 2025/1/15 Revised: 2025/4/21
Accepted: 2025/6/30

Abstract

Objective: This study aimed to examine the effectiveness of a positive parenting training program on the mother-child relationship profile and cognitive-behavioral emotion regulation in mothers of hearing-impaired children.

Methods: The research employed a quasi-experimental design with pre-test, post-test, and follow-up assessments, including a control group. The research population consisted of all mothers of hearing-impaired children aged 4-years in Sabzevar City (Iran) in 2023. A sample of 30 participants was selected through convenience sampling and assigned to experimental and control groups (15 participants in each group). The experimental group received the positive parenting training program, while the control group was placed on a waiting list. Data were collected using the Parent-Child Relationship Scale (PCRS), the Cognitive Emotion Regulation Questionnaire (CERQ), and the Behavioral Emotion Regulation Questionnaire (BERQ). Data analysis was performed using multivariate analysis of covariance (MANCOVA) in SPSS-27.

Results: The findings revealed that the positive parenting intervention had a significant positive effect on both the mother-child relationship profile and cognitive-behavioral emotion regulation in mothers of hearing-impaired children.

Conclusion: This study provides valuable insights into the effectiveness of positive parenting training for mothers of hearing-impaired children. Counseling centers and psychologists in auditory rehabilitation centers can utilize this intervention to improve the mother-child relationship profile and enhance cognitive and behavioral emotion regulation in these mothers.

Keywords: *Positive parenting training, Mother-child relationship profile, Behavioral emotion regulation, Cognitive emotion regulation, Hearing-impaired children*

1.Department of Psychology and Exeptional Childerns Training Fars Science and Research Branch , Islamic Azad University , Fars , Iran.

Department of Psychology and Exceptional Childernts Training Shiraz Branch , Islamic Azad University , Shiraz , Iran.Email: chshmiali1348@gmail.com

2. Department of Psychology and Exeptional Childerns Training , Shiraz Branch , Islamic Azad University , Fars , Iran (.Responsible author)

3.Department of Psychology and Exceptional Childerns Training , Firozabad Branch , Islamic Azad University , Firozabad , Iran .

4 .Department of Psychology and Exceptional Childerns Training , Shiraz Branch , Islamic Azad University , Shiraz , Iran.

[Downloaded from mail.joec.ir on 2026-10-20]

[DOI: 10.52547/joec.25.1.118]

مقدمه

احساسات والدین نسبت به کودکان اغلب قوی‌ترین احساساتی هستند که تجربه می‌کنند. زمان تشخیص کم‌شنوایی در کودک والدین اغلب گستره وسیعی از احساسات را بروز می‌دهند، رؤیاهایشان تغییر می‌کند و ممکن است با یادآوری آرزوهایی که برای فرزندشان داشته‌اند، دچار اضطراب، خشم و اندوه شوند (سید[1] و همکاران، ۲۰۲۰). مادران به‌ویژه در خانواده‌های دارای کودکان با نیازهای خاص، ممکن است با فشارهای روانی، تنش‌های عاطفی و احساس تنهایی مواجه شوند که می‌تواند بر سلامت جسمی و روانی آنها تأثیر منفی بگذارد (ابوزد و میتولی، ۲۰۲۴).

پریشانی‌های روان‌شناختی در مادران دارای کودکان کم‌شنوا در ارتباط با انتظارهایی است که از نقش والدگری آنها می‌رود و می‌تواند منجر به مشکلاتی در والدگری می‌شود (ممتاز[2] و همکاران، ۲۰۲۳).

یکی از عواملی که در مادران کودکان دارای نقایص جسمانی مانند کم‌شنوایی دچار آسیب می‌شود، ارتباط و تعامل مادر- کودک است. درواقع کیفیت ارتباط مادران با فرزندان در سال‌های اولیه کودکی موجب پایه‌گذاری رشد شناختی اجتماعی و هیجانی آینده هر کودکی می‌شود (گرومی[3] و همکاران، ۲۰۲۱). بنابراین، تعامل و ارتباط مادران و فرزندان کم‌شنوا نقش به‌سزایی در شکل‌گیری و تشدید آسیب‌پذیری رفتاری و عاطفی این کودکان دارد. رابطه مادر- کودک ترکیبی از رفتارها، احساسات و انتظارهای منحصربه‌فرد برای والد و کودک در ارتباط با هم را در بر می‌گیرد که بیشترین تأثیر را در رشد سازگاری و روابط فعلی و آینده کودک با دیگران دارد. رابطه مادر- کودک و الگوی درونی[4] حاصل از رابطه می‌تواند به‌عنوان یک عامل حمایتی مهم در رفتارها و موقعیت‌های پرخطر برای کودکان محسوب شود (هولزینگر[5] و همکاران، ۲۰۲۲).

چرخه معیوب در روابط والدفرزندی در خانواده‌های دارای کودک مبتلا به اختلال یا نقص جسمی می‌تواند منجر به چرخه معیوب رفتار ناسازگار مانند پرخاشگری، نافرمانی از دستورهای والدین، رفتارهای تخریبی، لجبازی و تحریک‌پذیری در کودکان شود و احساسات نامطلوبی را در والدین همچون خشم، عصبانیت، درماندگی، خستگی و کاهش تحمل به وجود آورد (کرتین[6] و همکاران، ۲۰۲۱). بنابراین، مادران برای مراقبت مؤثر از کودکان با نیازهای ویژه نیازمند دانش خاص، نگرش‌ها مهارت‌ها و توانایی‌های فردی هستند که این دانش به‌وسیله آموزش‌های فرزندپروری حاصل می‌شود (کلمبانی[7]و همکاران، ۲۰۲۳).

از دیگر عواملی که شاید در مادران کودکان دارای کم‌شنوایی تحت تأثیر قرار می‌گیرد، تنظیم شناختی و رفتاری هیجان می‌باشند. راهبردهای تنظیم شناختی هیجان به مادران کمک می‌کند تا برانگیختگی‌ها و هیجان‌های منفی را تنظیم کنند. ارزیابی شناختی درست از موقعیت به دلیل کافی بودن اطلاعات، برداشت مناسب و باورهای منطقی باعث می‌شود تا مادران راهبرد شناختی سازگارانه‌ای را برای روبه‌روشدن با موقعیت تنیدگی برگزینند. به‌این‌ترتیب با انتخاب راهبرد مقابله‌ای کارآمد ابعاد شناختی هیجانی و رفتاری بر افزایش استفاده از مقابله‌های سازگارانه علاوه‌بر ارتقای سلامت روان مادران اثرگذار است (چانگ و همکاران، ۲۰۲۲).

تنظیم رفتاری هیجان نیز به سبک‌های رفتاری که افراد از آنها در پاسخ به رویدادهای تنش‌زا یا استرس‌آور زندگی مقابله با شرایط استفاده می‌کنند؛ اشاره دارد. تنظیم رفتاری هیجان به سبک‌های رفتاری افراد یا راهبردهای پاسخ آنها به رویدادها یا موقعیت‌های تهدیدآمیز و استرس‌آور به‌منظور تنظیم هیجان‌های‌شان اشاره دارد (مرتضوی کیاسری و همکاران، ۲۰۲۳). شناخت و رفتار در رویارویی با رویدادهای استرس‌آور نقش مهمی در تنظیم هیجان

[Downloaded from mail.joec.ir on 2026-10-20]
[DOI: 10.52547/joec.25.1.118]

ایفا می‌کنند. درواقع تنظیم شناختی و تنظیم رفتاری هیجان مکمل یکدیگرند (آقازیارتی و همکاران، ۲۰۲۳).

تقویت تنظیم شناختی و رفتاری هیجان در مادران دارای فرزندان با نیازهای خاص از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، زیرا این مادران با چالش‌های مداوم و فشارهای روانی بالایی مواجه هستند. ارتقای تنظیم شناختی و رفتاری هیجان در مادران دارای کودک کم‌شنوا می‌تواند به بهبود سلامت روانی مادران کمک کند و آنها را قادر سازد تا به شکل مؤثرتری به نیازهای عاطفی و رفتاری فرزندان خود پاسخ دهند (کانتینسیو و همکاران، ۲۰۲۳). علاوه‌بر این، والدینی که مهارت‌های تنظیم هیجان را در خود تقویت می‌کنند، الگوی بهتری برای فرزندانشان ایجاد می‌کنند و به آنها کمک می‌کنند تا مهارت‌های مقابله‌ای مناسبی را یاد بگیرند که این موضوع می‌تواند به کاهش تنش و ایجاد فضای مثبت‌تری در خانواده منجر شود (چانگ و همکاران، ۲۰۲۲).

بنابراین، آموزش شیوه‌های والدگری و فرزندپروری به والدین به‌خصوص در خانواده‌هایی که فرزند با نیاز ویژه دارند در جهت بهبود رابطه والد- کودک و تنظیم شناختی و رفتاری هیجان در مادران درخور توجه است. یکی از شیوه‌های فرزندپروری، فرزندپروری مثبت‌نگر است.

برنامه آموزش فرزندپروری مثبت یکی از روش‌های مؤثر آموزش والدین است که با ارائه اطلاعات درباره نیازهای گوناگون مادر و کودک چگونگی رابطه مادر- کودک، کارکرد خانواده و مهارت‌های والدگری می‌تواند در راستای ارتقای کیفیت رابطه مادر کودک و تنظیم هیجان در مادران استفاده شود به‌نحوی‌که عوامل محافظتی مادران را غنا بخشد و عوامل خطرسازی را که با مشکلات هیجانی مادران در ارتباط است، کاهش دهد (نورانی و همکاران، ۲۰۲۳).

استفاده از برنامه آموزش فرزندپروری مثبت برای مادران کودکان با نیازهای ویژه ازجمله کودکان کم‌شنوا از آغاز تولد تا ۱۶ سالگی پیشنهاد شده است که از راه آموزش مادران در جهت مدیریت و کنترل رابطه و رفتار با کودک باعث ارتقای رابطه مادر-کودک می‌شود و خویشتن‌داری را در والدین هموار می‌سازد (صفری و همکاران، ۲۰۲۲). این برنامه اهداف زیر را دنبال می‌کند: افزایش دانش و مهارت اعتمادبه‌نفس، خودکارآمدی و خوش‌فکری مادران در تربیت کودک، ارائه درمان به‌وسیله یادگیری آموزشی حل مسئله به‌واسطه الگوپردازی و درمانگری ساختاریافته، حل مسئله[7]، گسترش سرگرمی ایمنی، پرورش و ایجاد محیطی با حداقل تعارض برای کودکان، افزایش سلامت روان‌شناختی کارآمدی، رفتاری هوشی، زبانی عاطفی و اجتماعی کودکان از راه مهارت‌های فرزندپروری مثبت (اروغلو[8] و همکاران، ۲۰۲۳).

از سویی دیگر، بررسی ادبیات پژوهشی و پژوهش‌های انجام‌شده در ارتباط با کودکان کم‌شنوا نشان می‌دهد که تاکنون پژوهشی پیرامون اثربخشی مداخله آموزش فرزندپروری مثبت‌نگر بر نیم‌رخ ارتباط مادر - کودک و تنظیم شناختی و رفتاری هیجان در مادران کودکان کم‌شنوا در ایران یافت نشد که این امر بر بدیع‌بودن پژوهش حاضر می‌افزاید. بنابراین، با توجه به خلأ پژوهشی موجود، پژوهش حاضر به دنبال پاسخ‌گویی به این پرسش است که آیا برنامه آموزش فرزندپروری مثبت بر نیم‌رخ ارتباط مادر- کودک و تنظیم‌شناختی و رفتاری هیجان در مادران دارای کودکان کم‌شنوا اثربخش است؟

روش تحقیق

طرح پژوهش حاضر، روش طرح نیمه‌آزمایشی با یک گروه آزمایشی و یک گروه گواه بود. جامعه آماری پژوهش مادران دارای کودک کم‌شنوای چهار تا ده سال شهر سبزوار در سال ۱۴۰۳ بود. براساس توصیه متخصصان مانند گال بورک و گال (۱۹۹۶) حجم

[Downloaded from mail.joec.ir on 2026-10-20]

[DOI: 10.52547/joec.25.1.118]

نمونه در پژوهش‌های آزمایشی و شبه‌آزمایشی در هر گروه پانزده نفر کفایت می‌کند. بر همین اساس، حجم نمونه در هر گروه شامل پانزده نفر بود که درمجموع سی مادر دارای فرزند کم‌شنوا در پژوهش حاضر انتخاب شدند. نمونه پژوهش به‌صورت دردسترس از بین مراکز و انجمن‌های ناشنوا و کم‌شنوا انتخاب شدند. گروه آزمایشی برنامه آموزش فرزندپروری مثبت‌نگر را دریافت کردند درحالی‌که گروه گواه در فهرست انتظار قرار گرفتند.

ملاک‌های ورود به پژوهش عبارت از (۱) تمایل به شرکت در پژوهش، (۲) داشتن فرزند کم‌شنوای چهار تا ده ساله، (۳) داشتن تحصیلات دیپلم و بالاتر، (۴) داشتن سن بیست تا چهل سال، (۵) افت شنوایی، حسی عصبی و مادرزادی کودک، (۶) افت شنوایی کودک چهل تا هفتاد دسی بل و (۷) استفاده از سمعک از حداقل دوسالگی بودند.

ملاک‌های خروج از پژوهش نیز عبارت از (۱) طلاق یا جدایی از همسر و فرزندان، (۲) غیبت بیش از دو جلسه در برنامه آموزشی، (۳) مصرف داروهای پزشکی و یا روانپزشکی، (۴) شرکت هم‌زمان در دوره‌های آموزشی دیگر، (۵) داشتن هرگونه اختلال عصب‌شناختی یا حسی بجز افت شنوایی در کودکان بودند. در این پژوهش از مقیاس رابطه والد کودک، پرسشنامه تنظیم رفتاری هیجان و پرسشنامه تنظیم شناختی هیجان استفاده شد.

مقیاس رابطه والد کودک[9]: این مقیاس توسط پیانتا در سال ۱۹۹۴ تهیه شد که شامل ۳۳ ماده است و ادراک والدین را درباره رابطه آنها با کودک خود می‌سنجد. مقیاس مذکور شامل حوزه‌های تعارض (۱۷) ماده، نزدیکی (۱۰) ماده وابستگی (۶) ماده) و رابطه مثبت کلی (مجموع تمامی حوزه‌ها) است. نزدیکی بیانگر ادراک رابطه مادر از رابطه گرم عاطفی و ارتباط نزدیک با فرزند خویش است. وابستگی بیانگر ادراک مادر از میزان وابستگی بیش از حد کودک به والدین است (کوئنتیلیانو و همکاران، ۲۰۲۳). تعارض بیانگر درجه‌ای است که مادر احساس می‌کند رابطه نامطلوب و منفی با فرزند خویش دارد. نمره‌گذاری این مقیاس براساس ۵ درجه‌ای لیکرت از «۱» قطعاً صدق نمی‌کند تا «۵» قطعاً صدق می‌کند است. نمره هر حوزه از مجموع نمره‌های ماده‌های سازنده آن به دست می‌آید و نمره حوزه رابطه مثبت کلی که همان نمره کل است از مجموع نمره‌های حوزه نزدیکی و معکوس نمره‌های حوزه تعارض و وابستگی به دست می‌آید (فوران و همکاران، ۲۰۲۰). در نمونه ایرانی نیز، پایایی حوزه‌های تعارض، نزدیکی وابستگی و رابطه مثبت کلی به‌ترتیب ۰٫۷۰٫۸۴ ۰٫۶۱ و ۰٫۸۶ گزارش شده است (احمدی فارسانی، ۲۰۲۰). در پژوهش حاضر، پایایی این مقیاس با استفاده از آزمون ضریب آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاس حوزه‌های تعارض ۷۸/، نزدیکی، ۰/۷۳، وابستگی ۰/۶۹ و رابطه مثبت کلی ۰/۷۸ به دست آمد.

پرسشنامه تنظیم شناختی هیجان[10]: این پرسشنامه توسط گرانفسکی و همکاران (۲۰۰۲) تدوین شده است و شاخصی چندبعدی مبتنی بر خودگزارش‌دهی محسوب می‌شود که ۳۶ ماده دارد و دارای ۹ خرده‌مقیاس راهبرد شناختی ملامت خویش، پذیرش نشخوارگری تمرکز دوباره، مثبت، تمرکز دوباره بر برنامه‌ریزی، ارزیابی دوباره، مثبت دیدگاه‌پذیری، فاجعه‌انگاری و ملامت دیگران می‌باشد (چامیزو[11] و همکاران، ۲۰۲۰). این پرسشنامه شامل ۳۶ پرسش مدرج پنج نمره‌ای از هرگز (۱) تا همیشه (۵) است. ضریب آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاس‌های این پرسشنامه در دامنه ۰٫۷۱ تا ۰٫۸۱ گزارش شده است (پریس[12] و همکاران، ۲۰۲۰). در نمونه ایرانی نیز ضریب پایایی فرم فارسی این مقیاس را بین ۰٫۶۲ تا ۰٫۹۱ گزارش کرده‌اند (حبیب‌زاده و همکاران، ۲۰۲۱). در پژوهش حاضر، پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاس

[Downloaded from mail.joec.ir on 2026-10-20]
[DOI: 10.52547/joec.25.1.118]

راهبرد شناختی ۰/۷۸، ملامت خویش ۰/۷۴، پذیرش ۰/۷۶، نشخوارگری ۰/۷۹، تمرکز دوباره مثبت ۰/۷۲، تمرکز دوباره بر برنامه‌ریزی ۰/۸۱، ارزیابی دوباره مثبت ۰/۶۹، دیدگاه‌پذیری ۰/۷۹، فاجعه‌انگاری ۰/۷۳ و ملامت دیگران ۰/۷۴ محاسبه شد.

پرسشنامه تنظیم رفتاری هیجان[13]: این پرسشنامه را کرایج و گارنفسکی در سال ۲۰۱۹ طراحی کرده‌اند که یک ابزار ۲۱ گویه‌ای است و ۵ خرده‌مقیاس اقدام به کارهای دیگر، کناره‌گیری، رویارویی فعال، جستجوی حمایت اجتماعی و نادیده‌گرفتن دارد. نمره‌گذاری این پرسشنامه در اندازه‌های پنج‌درجه‌ای لیکرتی شامل هرگز (۱) تا همیشه (۵) است. پایایی این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ در دامنه ۰٫۸۹ تا ۰٫۹۳ و از راه بازآزمایی در دامنه ۰٫۴۷ تا ۰٫۷۵ است (چامیزو و همکاران، ۲۰۲۰). ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه تنظیم رفتاری هیجان در ایران بررسی شده است و ضریب پایایی آن بین ۰٫۸۸ تا ۰٫۹۱ محاسبه شده است. روایی محتوایی این پرسشنامه نیز برای هریک از خرده‌مقیاس‌های اقدام به کارهای دیگر، کناره‌گیری، رویارویی فعال، جستجوی حمایت اجتماعی و نادیده‌گرفتن به‌ترتیب، ۰٫۸۲، ۰٫۸۷،۰، ۰٫۸۶، ۰٫۷۸ ۰٫۸۳ گزارش شده است (پریس و همکاران، ۲۰۲۰). در پژوهش حاضر نیز، پایایی پرسشنامه با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاس‌های اقدام به کارهای دیگر ۰/۷۰، کناره‌گیری ۰/۸۶، رویارویی فعال ۰/۷۹، جستجوی حمایت اجتماعی ۰/۸۱ و نادیده گرفتن ۰/۸۰ محاسبه شد.

معرفی برنامه مداخله: برنامه آموزش فرزندپروری مثبت‌نگر برمبنای پروتکل آموزش فرزندپروری مثبت‌نگر ارجمندنیا و همکاران (۲۰۱۷) به‌صورت گروهی در ۸ جلسه ۴۵ دقیقه‌ای به‌وسیله مجری مجرب اجرا شد.

جدول ۱ خلاصه جلسه‌های آموزش برنامه فرزندپروری مثبت‌نگر

جلسه	محتوا
۱	آشنایی با اصول فرزندپروری مثبت و اهمیت آن، بحث گروهی درباره تجربه‌های قبلی والدین و معرفی چهار اصل کلیدی فرزندپروری مثبت‌نگر: محبت، احترام، حمایت و تربیت
۲	آموزش پیرامون عواطف، احساسات و چگونگی تأثیر آنها بر رفتار فرزندان؛ تمرین شناسایی احساسات با استفاده از داستان‌ها یا تصاویر، ارائه راهکارهایی برای گفتگو درباره هیجان‌ها با فرزندان
۳	بهبود رضایت‌مندی والدین، مطلوب‌اندیشی مادران و فعالیت‌های حل مسئله در رفتار شخصی و ارتباطی، راهبردهای ارتقای تعامل‌ها و اوقات گذراندن فراغت با فرزندان
۴	ویژگی‌های فرزندان و مثبت‌نگری در فرایند ارتباط با فرزندان و چالش‌های آنها، انتظارهای فرزندان، تعریف نگرش و چگونگی شکل‌گیری نگرش در رابطه با فرزندان، اصلاح نگرش‌های ناکارآمد در رابطه با فرزندان
۵	ارائه راهکارهایی پیرامون روش‌های افزایش رفتار مطلوب با فرزندان، ارائه نقطه نظرهای مشارکت‌کنندگان و بحث و گفتگو در این رابطه
۶	آموزش روش‌های تشویق رفتارهای مثبت، تمرین تشخیص و ایجاد سیستم‌های تشویقی و به اشتراک‌گذاری تجربیات موفق والدین در رابطه با تشویق
۷	روش‌های مثبت و کارآمد کاهش یا حذف رفتارهای نامطلوب در فرزندان، چالش‌ها و راهکارهای چگونگی کنترل رفتارهای کودک تأثیر ناخواسته و متقابل رفتارهای والدین بر فرزندان
۸	اهمیت مثبت‌نگری در رابطه با فرزندان بستر خانواده، مرور و جمع‌بندی مطالب ارائه‌شده در جلسه‌های گذشته و ارائه راهکارهایی برای تداوم و حفظ آموخته‌ها برای به‌کارگرفتن آنها در رابطه با فرزندان

پس از انتخاب مشارکت‌کنندگان براساس اصول اخلاقی درمورد هدف پژوهش اطلاعات مختصری ارائه شد و داوطلبان فرم رضایت آگاهانه را تکمیل کردند. به مشارکت‌کنندگان اطمینان داده شد که اطلاعات آنها محرمانه باقی می‌ماند و پژوهش به‌صورت نتیجه‌گیری کلی منتشر می‌شود. به شرکت‌کنندگان توضیح

[Downloaded from mail.joec.ir on 2026-10-20]

[DOI: 10.52547/joec.25.1.118]

داده شد که در هر مرحله از پژوهش می‌توانند انصراف دهند. پرسشنامه‌ها در آغاز به‌وسیله هر دو گروه تکمیل شدند و سپس برای گروه آزمایشی، جلسه‌های آموزش فرزندپروری مثبت‌نگر برگزار شد درحالی‌که گروه گواه درمانی دریافت نکرد. به دلیل ملاحظه‌های اخلاقی، پس از پایان پژوهش برای افراد گروه گواه نیز یک جلسه برنامه آموزش فرزندپروری مثبت‌نگر انجام شد. پس از جلسه‌های آموزشی پرسشنامه‌ها به‌عنوان پس‌آزمون بلافاصله و در مرحله پیگیری با فاصله یک ماهه اجرا شدند.

یافته‌ها

مادران دارای کودک کم‌شنوا در گروه آموزش فرزندپروری مثبت‌نگر در دامنه سنی ۲۳ تا ۳۹ سال با میانگین سنی ۳۳/۳۴ و انحراف استاندارد ۸/۰۵ قرار داشتند. مادران دارای کودک کم‌شنوا در گروه گواه نیز در دامنه سنی ۲۲ تا ۳۷ سال با میانگین سنی ۳۱/۶۲ و انحراف استاندارد ۸/۱۵ قرار داشتند.

در جدول ۲ شاخص‌های توصیفی (میانگین، انحراف استاندارد، حداقل و حداکثر نمره‌ها) متغیرهای پژوهش شامل نیم‌رخ ارتباط مادر – کودک، تنظیم شناختی هیجان و تنظیم رفتاری هیجان ارائه شده است.

جدول ۲ شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش به تفکیک گروه‌های آزمایشی و گواه

		گروه آزمایشی	گروه کنترل
متغیر	**مرحله**	**میانگین و انحراف استاندارد**	**میانگین و انحراف استاندارد**
نیم‌رخ ارتباط مادر – کودک	پیش‌آزمون	۹۸/۳۲± ۹/۳۶	۹۹/۶۲ ±۹/۸۲
	پس‌آزمون	۱۱۷/۳۶ ±۱۲/۶۸	۱۰۱/۴±۸/۳۶
	پیگیری	۱۱۵/۳۵ ±۱۰/۳۶	۱۰۸/۳۹ ±۹/۳۱
تنظیم شناختی هیجان	پیش‌آزمون	۶۹/۳۴±۷/۰۶	۷۰/۱۵ ±۷/۳۶
	پس‌آزمون	۱۲۱/۶۸ ±۷/۳۴	۷۱/۳۶ ±۷/۹۸
	پیگیری	۱۰۷/۳۶ ±۷/۱۸	۷۱/۴۸ ±۸/۱۷
تنظیم رفتاری هیجان	پیش‌آزمون	۱۴۰/۶۹±۱۱/۰۷	۱۴۲/۶۸ ±۱۰/۳۶
	پس‌آزمون	۱۵۳/۳۹ ±۱۰/۲۴	۱۴۳/۳۶ ±۹/۳۴
	پیگیری	۱۴۹/۳۱ ±۹/۵۸	۱۴۱/۶۹ ±۹/۳۴

همان‌طور که در جدول ۲ ملاحظه می‌شود، میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش در گروه‌های آزمایشی و کنترل متغیر در مرحله پیش‌آزمون و پس‌آزمون و پیگیری ارائه شده است. متغیر تنظیم رفتاری هیجان در مرحله پیش‌آزمون در گروه آزمایشی با میانگین ۱۴۰/۶۹ و انحراف استاندارد ۱۱/۰۷، در مرحله پس‌آزمون با میانگین ۱۵۳/۳۹ و انحراف استاندارد ۱۰/۲۴ و در مرحله پیگیری با میانگین ۱۴۹/۳۱ و انحراف استاندارد ۹/۵۸ بیشترین نمره‌ها را دارد.

برای پاسخگویی به پرسش پژوهش مبنی بر اثربخشی برنامه آموزش فرزندپروری مثبت‌نگر بر نیم‌رخ ارتباط مادر- کودک و تنظیم شناختی و رفتاری هیجان در مادران کودکان کم‌شنوا از آزمون تحلیل واریانس چندمتغیری استفاده شد که نتایج آن در جدول ۳ ارائه شده است.

[Downloaded from mail.joec.ir on 2026-10-20]
[DOI: 10.52547/joec.25.1.118]

جدول ۳ تحلیل کواریانس برای بررسی اثربخشی برنامه فرزندپروری مثبت‌نگر بر متغیرهای پژوهش

متغیر	SS	Df	MS	F	*P*	Eta
نیم‌رخ ارتباط مادر – کودک	۹۷/۸۹۲	۱	۹۷/۸۹۲	۵/۸۵۱	۰/۰۲۴	۰/۲۰۱
تنظیم شناختی هیجان	۲۵/۷۴۹	۱	۲۵/۷۴۹	۴/۹۴	۰/۰۳۵	۰/۱۷۲
تنظیم رفتاری هیجان	۸۹/۱۴۳	۱	۸۹/۱۴۳	۲/۶۰	۰/۰۴۷	۰/۱۴۳

همان‌طور که در جدول ۳ ملاحظه می‌شود، نتایج تحلیل کواریانس چندمتغیره نشان می‌دهد که بین دو گروه آزمایش و کنترل در متغیرهای نیم‌رخ ارتباط مادر - کودک (F=/۸۵۱, p = ۰/۰۲۴, η2=۰/۲۰۱) ، تنظیم شناختی هیجان (p = ۰/۰۳۵, η2=۰/۱۷۲ F= ۴/۹۴,) و تنظیم رفتاری هیجان (η2=۰/۱۴۳ F=۲/۶۰, p = ۰/۰۴۷,) تفاوت معناداری وجود دارد. با مقایسه میانگین نمره‌ها دو گروه می‌توان به این نتیجه دست یافت که آموزش برنامه فرزندپروری مثبت‌نگر بر نیم‌رخ ارتباط مادر – کودک و تنظیم شناختی و رفتاری هیجان مادران کودکان کم‌شنوا به‌طور معناداری اثربخش می‌باشد. علاوه‌بر این، با ملاحظه توان آزمون می‌توان نتیجه گرفت که مداخله آموزش فرزندپروری مثبت‌نگر توانسته است ۲۰/۱ درصد از تغییرات مربوط به نیم‌رخ ارتباط مادر- کودک، ۱۷/۲ درصد از تغییرات تنظیم شناختی هیجان و ۱۴/۳ درصد از تغییرات تنظیم رفتاری هیجان را در مادران با کودکان کم‌شنوا تبیین کند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف ارزیابی اثربخشی مداخله آموزش فرزندپروری مثبت‌نگر بر نیم‌رخ ارتباط مادر - کودک و تنظیم شناختی و رفتاری هیجان در مادران کودکان کم‌شنوا انجام شد. یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که آموزش برنامه فرزندپروری مثبت‌نگر بر نیم‌رخ ارتباط مادر – کودک و تنظیم شناختی و رفتاری هیجان مادران کودکان کم‌شنوا اثربخش است. یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج مطالعه پلنالپ[۱۴]و همکاران (۲۰۲۲) که نشان دادند آموزش الگوهای فرزندپروری مثبت بر فشار روانی والدین و خودتنظیمی کودکان ۴ تا ۸ سال نیازهای ویژه مؤثر دارد و نتایج مطالعه ابراهیمی راد و سجادیان (ابراهیمی‌راد و همکاران، ۲۰۲۳) که نشان دادند بسته آموزشی فرزندپروری مثبت بر مراقبت والدین و فرسوگی والدگری مادران دانش‌آموزان دارای اختلال درونی‌سازی‌شده تأثیر دارد، همسو است.

برنامه آموزش فرزندپروری مثبت با ارائه اطلاعات درباره نیازهای گوناگون مادر و کودک چگونگی رابطه مادر-کودک کارکرد خانواده و مهارت‌های والدگری می‌تواند در راستای کاهش مشکلات رفتاری و هیجانی کودک و ارتقای کیفیت رابطه مادر-کودک مؤثر باشد (لانجکر[۱۵] و همکاران، ۲۰۲۲). بنابراین احتمال می‌رود که برنامه آموزش فرزندپروری مثبت تأثیر مطلوبی بر تعامل مادر با کودک کم‌شنوا در حوزه‌های تعارض، نزدیکی وابستگی و رابطه مثبت کلی داشته باشد (استینینگ[۱۶] و همکاران، ۲۰۲۱). با توجه به اینکه وجود فرزند کم‌شنوا تمام جنبه‌های زندگی فرد به‌ویژه تعامل مادر با کودک را تحت تأثیر قرار می‌دهد، بااین‌حال استفاده از برنامه آموزشی فرزندپروری مثبت‌نگر می‌تواند نتایج مطلوبی در بهبود تعامل مادر با کودک دارای نیازهای خاص را به همراه داشته باشد (کولاسینگ[۱۷]و همکاران، ۲۰۲۳).

علاوه‌بر این، به‌منظور تبیین این یافته پژوهش حاضر می‌توان بیان کرد که درمان مبتنی بر آموزش برنامه فرزندپروری مثبت‌نگر بر کیفیت تعامل والد کودک اثربخشی معناداری داشته است. به‌طورکلی در تبیین این موضوع می‌توان گفت کسب آگاهی و اطلاع مادران دارای کودک کم‌شنوا و همچنین دستیابی به

[Downloaded from mail.joec.ir on 2026-10-20]

[DOI: 10.52547/joec.25.1.118]

مهارت‌هایی برای مراقبت بهتر از کودک سبب شده است تا مادران ویژگی‌های کودک را کمتر با فشار روانی بدانند؛ یعنی ادراک مادران از چگونگی پیامد یک کیفیت خلقی خاص در فرزندشان تغییر کرده و آموزش فرزندپروری مثبت به والدین آنان را در چگونگی کمک به سازماندهی فرزندشان درباره وضعیت محیطی توسعه مهارت‌های حل مسئله و غلبه بر ناامیدی کمک می‌کند (لی[۱۸] و همکاران، ۲۰۲۳). برنامه فرزندپروری مثبت‌نگر به مادران می‌آموزد که واکنشی مطلوب به رفتارهای تلاشگرانه کودک نشان دهند و از روش‌های منظم و آرام‌سازی استفاده کنند (حاج‌خدادادی و همکاران، ۲۰۲۱). مادران با استفاده از روش‌های مثبت، مانند گوش‌دادن فعال و ابراز عشق و حمایت، به ایجاد ارتباط عاطفی عمیق‌تر با فرزندانشان می‌پردازند و احساس امنیت و محبت را در آنها تقویت می‌کنند.

فرزندپروری مثبت به مادران می‌آموزد که چگونه رفتارهای مثبت را شناسایی و تقویت کنند که این موضوع می‌تواند به افزایش اعتمادبه‌نفس و شایستگی کودکان کمک کرده و رابطه را تقویت کند (هدسترام، ۲۰۲۲).

همچنین با آموزش صحیح فرزندپروری مثبت می‌توان مهارت‌های ویژه‌ای را انتقال داد که این مسئله سبب می‌شود کانال‌های ارتباطی میان والدین و فرزندان آنها به‌درستی شکل بگیرد و موجب شود تا اختلاف‌ها و مشکلات ارتباطی میان والدین و کودک به شکل مؤثری از میان برداشته شود. همچنین به مرور این موضوع از وخیم‌ترشدن روابط میان مادران با کودکان با آسیب شنوایی جلوگیری می‌کند (کوبایاشی[۱۹] و همکاران، ۲۰۲۱). همچنین از آن‌جایی‌که برنامه فرزندپروری مثبت بر فراهم‌آمدن محیط ایمن و جذاب، محیط یادگیری مثبت، انضباط قاطع، انتظارهای واقع‌بینانه و توجه به نقش خود به‌عنوان والدین تأکید می‌کند، می‌تواند بر تعامل والد با کودک در حوزه‌های نزدیکی تعارض و روابط مثبت و کلی مؤثر واقع شود (سیلوا رودریگز[۲۰] و همکاران، ۲۰۲۲). برنامه فرزندپروری مثبت با آموزش مناسب به والدین برای اعمال کنترل مناسب و ایجاد رفتارهای سازنده در کودک احساس شایستگی مادران را تقویت کرده و تعاملات دوسویه مادر- کودک را بهبود می‌بخشد (کلوم[۲۱] و همکاران، ۲۰۲۲).

در همین راستا باید اشاره کرد که تنظیم هیجان نقشی مهم در کنترل مشکلات فردی و میان‌فردی دارد. تنظیم هیجان شامل تعدادی از سازوکارهای شناختی رفتاری و زیستی است که به‌صورت خودآگاه و ناخودآگاه استفاده می‌شود. نظر به بار روانی ناشی از حضور کودک با آسیب شنوایی در خانواده، اغلب مادران این شرایط را یک ضربه دردناک روانی تلقی می‌کنند و راهبردهای منفی هیجان در آنها فعال می‌شوند و مادران دارای کودکان مبتلا به آسیب شنوایی با مقصردانستن خود و دیگران نشخوار فکری و فاجعه‌انگاری در رفتار فردی و اجتماعی را به‌عنوان راهبرد مقابله بروز می‌دهند (حمد[۲۲] و همکاران، ۲۰۲۲). برنامه فرزندپروری مثبت که سطح هیجان‌های منفی والدین را کاهش می‌دهد هم برای کودک و هم برای والدین نتایج مثبتی به همراه دارد. بنابراین، می‌توان اظهار کرد که برنامه آموزش فرزندپروری مثبت به‌نحو مطلوبی توانسته است تا سطوح بالای شناختی هیجان مادران دارای فرزند مبتلا به آسیب شنوایی را تنظیم کند (شریفی و همکاران، ۲۰۲۴). به نظر می‌رسد آموزش فرزندپروری مثبت به مادران دارای کودک مبتلا به آسیب شنوایی راهبردهای مقابله‌ای، درک احساسات متقابل، درک انگیزه پیامد امور و راهکارهای جایگزین آنها را تقویت کرده است و این امر به مادران دارای کودک مبتلا به آسیب شنوایی کمک کرده تا در موقعیت‌های تنیدگی‌زای اجتماعی با فرونشانی هیجان منفی و مثبت ضمن ارزیابی شناختی با برگزیدن بهترین راهکار واکنش رفتاری مناسبی را بروز دهند (داس، ۲۰۲۱).

[Downloaded from mail.joec.ir on 2026-10-20]
[DOI: 10.52547/joec.25.1.118]

توانایی تنظیم رفتاری و شناختی مادران بر نحوه شناخت، تجربه و ابراز هیجانات در تعامل با کودکان تأثیر می‌گذارد. توانمندنبودن مادران در ارائه رفتار درست یا شناخت معیوب منجر به ناکارآمدی تنظیم هیجانی می‌شود که نتیجه آن عدم وضوح هیجانی و فقدان آگاهی هیجانی می‌شود. درنتیجه اعمال مداخله فرزندپروری مثبت برای اصلاح این شناخت‌ها و رفتارها می‌تواند بهبوددهنده تنظیم هیجانی باشد (کتلار[۲۳] و همکاران، ۲۰۱۷). مادران با یادگیری اصول فرزندپروری مثبت، به درک بهتری از احساسات خود و فرزندان خود دست می‌یابند. این آگاهی می‌تواند به آنها کمک کند تا واکنش‌های بهتری به هیجان‌های خود نشان دهند و با چالش‌ها به‌طور مؤثرتری برخورد کنند. آموزش روش‌های ارتباط مؤثر در فرزندپروری مثبت‌نگر به مادران کمک می‌کند تا احساسات خود را به‌درستی بیان کنند و به یکدیگر نزدیک‌تر شوند. این نزدیکی عاطفی می‌تواند به کاهش تنش‌های رفتاری و بهبود قیمت ارتباطی در خانواده منجر شود (زیتزمن و همکاران، ۲۰۲۴).

در همین راستا، درمان مثبت‌نگر روی ترکیب جنبه‌های مثبت تجربیات انسانی و همچنین بهبود عواطف تمرکز دارد (داوود و همکاران، ۲۰۱۸). بر همین مبنا، درمان مثبت‌نگر با بررسی روایتی متعادل از مادران و اکتشاف نقاط قوت آنها از دیدگاه‌های مختلف زمینه بهبود شناخت را فراهم می‌آورد و در بعد رفتاری به اهداف معنادار شخصی عملیاتی می‌شوند تا ایجاد احساسات مثبت و مقابله با خاطرات و هیجان‌های منفی میسر شود. به عبارتی در این فرایند به‌یادآوردن خاطرات مثبت نقش مهمی در تنظیم هیجان مادران بازی می‌کند (سارکوفسکی[۲۴]و همکاران، ۲۰۱۶).

با وجود تمام تلاش‌های صورت‌گرفته، پژوهش حاضر نیز همچون دیگر پژوهش‌ها در بردارنده چندین محدودیت بود که رفع آنها در پژوهش‌های بعدی می‌تواند نتایج مؤثرتر و قابل اعتمادتری فراهم کند. پژوهش حاضر روی مادران و کودکان کم‌شنوای شهر سبزوار انجام شده است. بنابراین، تعمیم آن به مادران و کودکان کم‌شنوا در سایر شهرها و فرهنگ‌ها باید با جوانب احتیاط انجام شود. محدودیت دیگر پژوهش حاضر حضورنداشتن و مشارکت نکردن پدران کودکان دارای کم‌شنوایی در برنامه‌های فرزندپروری بود. پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده برای پدران کودکان کم‌شنوا انجام شود تا نه‌تنها مقایسه کارآمدی برنامه‌های فرزندپروری برای مادران و پدران را میسر سازد بلکه تعامل کارآمدی برنامه فرزندروری با تأثیرات مرتبط با نقش هریک از والدین، بررسی شود. در اینجا پیشنهاد می‌شود در مراکز توانبخشی شنوایی، روان‌شناسان بالینی و سلامت، برنامه آموزش فرزندپروری مثبت‌نگر را در بسته مراقبتی و درمانی خانواده‌های دارای کودک با آسیب شنوایی قرار دهند تا کیفیت رابطه و تعامل دوسویه والدین با کودکان دارای آسیب شنوایی ارتقا یابد.

تعارض منافع

مقاله حاضر برگرفته از رساله دکتری است و نویسندگان هیچ‌گونه تعارض منافعی اظهار نداشتند.

پی‌نوشت‌ها

1. Sayed
2. Mumtaz
3. Grumi
4. Internal pattern
5. Holzinger
6. Curtin
7. Colombani
8. Problem Solving
9. Eroğlu
10. Parent-Child Relationship Scale
11. Cognitive Emotion Regulation Questionnaire
12. Chamizo
13. Preece
14. Emotional Behavioral Regulation Questionnaire
15. Planalp
16. Lanjekar
17. Estiningsih
18. Kulasinghe
19. Li
20. Kobayashi
21. Silva-Rodrigues

[Downloaded from mail.joec.ir on 2026-10-20]

[DOI: 10.52547/joec.25.1.118]

Curtin M, Dirks E, Cruice M, Herman R, Newman L, Rodgers L, Morgan G. (2021). Assessing parent behaviours in parent–child interactions with deaf and hard of hearing infants aged 0–3 years: A systematic review. Journal of Clinical Medicine. Jul 29; 10(15):3345.

Chang, W. L., Wang, E., Chen, Y. M., Ma, X., Chang, T. Y., Li, X., ... & Kues, S. (2022). Study on the relationship between rearing style, interpersonal communication ability and emotion regulation of junior middle school students with hearing impairment. *International Journal of Neuropsychopharmacology*, *25* (Supplement_1), A2-A3.

Das K. (2021). Psycho-social Determinants Quality of Life among Mothers of Intellectually Disabled and Hearing-Impaired Children (Doctoral dissertation)…کدام دانشگاه و کشور؟

Davids RS, Roman NV, Schenck CJ. (2018). Interventions on parenting styles of hearing parents parenting children with a hearing loss: A scoping review. Deafness & Education International. Jan 2; 20(1):41-58.

Ebrahimi-rad, Hoora, Sajjadian, Ilnaz. (2023). Effectiveness of a mindful parenting training package on the parental care and parenting burnout of mothers of students with internalizing disorders. Scientific Journal of Psychology. Jan 10; 11(11):145-54.

Eroğlu DT, Cingi CC. (2023). Communication in the Family of a Hearing-impaired Child. In Hearing Loss in Congenital, Neonatal and Childhood Infections. Nov 11 (pp. 57-64). Cham: Springer International Publishing.

Estiningsih D, Laksana SD, Syam AR, Ariyanto A. (2022). Application of Positive Discipline in Children to Reduce Parenting Stress during Pandemic. In 3rd Borobudur International Symposium on Humanities and Social Science. 2021 (BIS-HSS 2021) Dec 29 (pp. 972-980). Atlantis Press.

Foran HM, Fraude I, Kubb C, Wamboldt MZ. (2020). Assessment of the parent-child relationship. The handbook of systemic family therapy. May 11; 2:35-54.

Gall MD, Borg WR, Gall JP. (1996). Educational research: An introduction. Longman Publishing.

Grumi S, Cappagli G, Aprile G, Mascherpa E, Gori M, Provenzi L, Signorini S. (2021). Togetherness, beyond the eyes: a systematic review on the interaction between visually impaired children and their parents. Infant Behavior and Development. Aug 1; 64:101590.

Habibzadeh A, Beyki M, Porzoor P. (2021). The Role of Cognitive Emotion Regulation Styles in Predicting Students' Mental Health and Academic Performance. *Rooyesh*. *10*(7), 105-114.

22. Cullum
23. Hamad
24. Ketelaar
25. Szarkowski

References

Abo Zed, N. N., & Metwally, A. H. S. (2024). Stress coping strategies and their relationship to family adjustment for mothers of hearing-impaired children. Egyptian Journal of Social Work, 18(18), 103-122.

Aghaziarati A, Ashori M, Norouzi G, Hallahan DP. (2023). Effectiveness of mindful parenting on cognitive and behavioral emotion regulation in mothers of children with hearing loss. Feyz Medical Sciences Journal. Mar 10; 27(1):76-83.

Ahmadi Farsani M, Bagheri, Ph.D. N, Sharifi, Ph.D. T. (2020). Impact of Barkley's Parent Training Program on the Improvement of Mother-Child Relationship among Anxious Students. QJFR; 17 (3) :127-142

Becerra R, Preece DA, Gross JJ. (2020). Assessing beliefs about emotions: Development and validation of the Emotion Beliefs Questionnaire. PLoS one. Apr 14; 15(4):e0231395.

Chamizo Nieto MT, Rey Peña L, Sánchez Álvarez N. (2020). Validation of the Spanish version of the Cognitive Emotion Regulation Questionnaire in adolescents. Psicothema…. اطلاعات کتابشناختی تکمیل شود؟…

Chang WL, Wang E, Chen YM, Ma X, Chang TY, Li X, Zhu L, Shao L, Tang J, Huang Z, Feng G. (2022). Study on the relationship between rearing style, interpersonal communication ability and emotion regulation of junior middle school students with hearing impairment. International Journal of Neuropsychopharmacology. Jul 1; 25 (Supplement_1):A2-3.

Colombani A, Saksida A, Pavani F, Orzan E. (2023). Symbolic and deictic gestures as a tool to promote parent-child communication in the context of hearing loss: A systematic review. International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology. Feb 1; 165:111421.

Continisio, G. I., D'Errico, D., Toscano, S., Maldonato, N. M., De Falco, R., Nunziata, F., ... & Malesci, R. (2023). Parenting stress in mothers of children with permanent hearing impairment. Children, 10(3), 517.

Cullum KA, Goodman SH, Garber J, Korelitz K, Sutherland S, Stewart J. (2022). A positive parenting program to enhance positive affect in children of previously depressed mothers. Journal of Family Psychology. Aug; 36(5):692.

[Downloaded from mail.joec.ir on 2026-10-20]

[DOI: 10.52547/joec.25.1.118]

parents in Pakistan. Eastern Mediterranean Health Journal. 2023; 29(1):33-9.

Nur'aeni NA, Furqanul A, Dyah SS. (2021). Positive parenting program (Triple-p) in improving subjective well-being of mothers with deaf children. Cultural Communication and Socialization Journal. 2(2):58-62.

Planalp EM, Nowak AL, Tran D, Lefever JB, Braungart-Rieker JM. (2022). Positive parenting, parenting stress, and child self-regulation patterns differ across maternal demographic risk. Journal of Family Psychology. Aug; 36(5):713.

Preece DA, Becerra R, Robinson K, Gross JJ. (2020). The emotion regulation questionnaire: psychometric properties in general community samples. Journal of Personality Assessment. May 3.

Quintigliano M, Fortunato A, Lauriola M, Speranza AM. (2023). Parent–Child Relationship Scale (P-CRS): A valid and clinically sensitive tool for assessing the parent-child relationship. Infant Mental Health Journal. Jan; 44(1):92-9.

Rafiee-rad Z, Basharpoor S, Lotfi Saiedabad S. (2022). The Role of Emotional Behavior Regulation, Source of Health Locus of Control, and Mindfulness in Predicting the Quality of Life of Improved Patients of Covid 19. *Rooyesh*. *10*(10), 75-84.

Arjmandnia A A, Ashoori M, Jalil Abkenar S. (2017). Comprehensive view to positive parenting program: principle, goals, levels and content. *Rooyesh*. *6*(2), 35-52.

Safari Z, Khoramshahi H, Nejad SB, Dastoorpoor M, Moradi N. (2022). Coping and Emotional Styles in Mothers of Children with Hearing Impairment. Journal of Modern Rehabilitation. Apr 1; 16(2):161-9.

Sharif S, Irum A, Noreen H, Masood H, Sameeullah H. (2024). Correlation between parenting styles and social communication in children with hearing impaired. Liaquat Medical Research Journal. Sep 30; 6(3).

Silva-Rodrigues AP, Oliveira MR, Silva TB, Loureiro SR. (2022). Positive parenting of mothers with depression and children's behaviors: A systematic review. Trends in Psychology. Jun; 30(2):400-23.

Syed IH, Awan WA, Syeda UB. (2020). Caregiver burden among parents of hearing impaired and intellectually disabled children in Pakistan. Iranian Journal of Public Health. Feb; 49(2):249.

Szarkowski A, Brice PJ. (2016). Hearing parents' appraisals of parenting a deaf or hard-of-hearing child: Application of a positive psychology framework. Journal of Deaf Studies and Deaf Education. Jul 1; 21(3):249-58.

Hajkhodadadi D, Etemadi O, Abedi MR, Jazayeri RS. (2021). Effectiveness of triple-p (positive parenting program) on effective parenting and quality of child-parent relationship in mothers with adolescents. Journal of Psychological Science. Apr 10; 20(98):185-98.

Hamad N, E Elghmrawy L, A Elsharkawy A. (2022). Living with Children Having Hearing Impairment: Correlation between Obstacles Experienced by Mothers and Their Coping Strategies. Egyptian Journal of Health Care. Mar 1; 13(1):1117-41.

Hedstrom, E. E. (2022). *Understanding the effects of post migration stress on parenting stress in asylum seeking populations: An exploration of possible causes and evaluation of interventions* (Doctoral dissertation, University of Southampton).

Holzinger D, Hofer J, Dall M, Fellinger J. (2022). Multidimensional family-centred early intervention in children with hearing loss: A conceptual model. Journal of Clinical Medicine. Mar 11; 11(6):1548.

Ketelaar L, Wiefferink CH, Frijns JH, Rieffe C. (2017). Children with cochlear implants and their parents: Relations between parenting style and children's social-emotional functioning. Ear and Hearing. May 1; 38(3):321-31.

Kobayashi JE, Bernard NK, Nuttall AK, Levendosky AA, Bogat GA, Lonstein JS. (2021). Intimate partner violence and positive parenting across early childhood: Comparing self-reported and observed parenting behavior. Journal of family psychology. Sep; 35(6):745.

Kulasinghe K, Whittingham K, Mitchell AE, Boyd RN. (2023). Psychological interventions targeting mental health and the mother–child relationship in autism: Systematic review and meta-analysis. Developmental Medicine & Child Neurology. Mar; 65(3):329-45.

Lanjekar PD, Joshi SH, Lanjekar PD, Wagh V. (2022). Effect of parenting and parent-child relationship on a child's cognitive development: a literature review. Cureus. Oct; 14(10).

Li M, Lan R, Ma P, Gong H. (2023). Effect of positive parenting on adolescent life satisfaction: the mediating role of parent-adolescent attachment. Frontiers in Psychology. Jul 3; 14:1183546.

Mortazavi Kiyasari F, Donyavi R, Esmaeili Shad B. (2023). Effectiveness of the parenting program based on the lived experiences of mothers with hearing impaired children on emotion regulation. Family and Health. Jun 22; 13(2):35-48.

Mumtaz N, Saqulain G, Babur MN. (2023). Hearing impairment and its impact on children and

[Downloaded from mail.joec.ir on 2026-10-20]

[DOI: 10.52547/joec.25.1.118]

Zitzmann, J., Rombold-George, L., Rosenbach, C., & Renneberg, B. (2024). Emotion regulation, parenting, and psychopathology: A systematic review. *Clinical Child and Family Psychology Review*, *27*(1), 1-22.

[Downloaded from mail.joec.ir on 2026-10-20]

[DOI: 10.52547/joec.25.1.118]